

Če bi se primerilo, da bi se z nerodnostjo kako svinje zapitalo, ga je treba en dan ali še več postiti.

Pitati se dajo svinje vsaki čas leta; vendar je od sv. Mihela nar bolji čas za to, ker imamo tačas že več zrelih reči, ki jih nar lože in z nar večim dobičkom za pitanje porabimo, in pa ker tudi mi imamo od takrat že več časa.

Perve tedne se pitanje svinjam nar bolj pozná; takrat rastejo in se širijo, pozneje gré to bolj počasi.

Če hočemo vediti koliko dobička se pripita, je treba svinje pred pitanjem tehtati, in spet potlej ko je dopitano, in se bo preumelo, koliko da je zdaj težje, in koliko je vredno, kar se je za pitanje porabilo, in koliko da pravi dobiček znese.

Jezikoslovne stvari.

Očenaš. Češena si Marija. Véra. Sedem zakramentov. Sedem naglavnih grehov po vlaškem jeziku ¹⁾.

Zapisal Jakob Sajovec, nekdanji namestnik fare Susnjevske v Istri ²⁾.

Očenaš.

Čače nostru, karle ští en čer, neka se spuné volja ate, kum en čer, ašá ší pre pemint. Pera nostre saka zí de nam astez. Odprosté nam dužan, ka ší noi odprostim alu nostri dužnič. Neka nuna tu vezi en napastovanje, neka na zbavešt de zvaka slabé. Amen.

Češena si Marija.

Jo (jo) pozdravlesk tire, Maria! kare ští pljire de milost. Domnu ču tire, tu ští srične entru mulier, ší tu ští blagoslovite i plod dila te utrobe. Isus. Posvetite Maria, maja lu Isukerst, rogé za noi grišnič, akmo i kend čaiste ure vrurmo mori. Amen.

Véra.

Jo (jo) kred en Domnu čače, karle pote tot, karle fakut čeru ší pemintu. Ší en Isukerst, filju alui ensnaskut, Domnu anostru. Karle fost zecnit de sveti Duh, naskut de Maria fete. Karle fost muncit su Poncie Pilatu; rastezejt, mort, zekopejt. Mes av en čer, sede na desne čače, karle pote tot. Dende are veri za sendi čeli vii ší čeli morci. Jo kred en sveti Duh, svete maja baserike kerstjanske. Svete kompanije. Odprosté nam anostru pekat. Zivotu uživi. Življenje za vavek. Amen.

Sedem sv. zakramentov ³⁾. Sedem naglavnih grehov.

1. Kersti.	1. Oholejt (napuh).
2. Bermejt.	2. Grablejt ší stiskejt (lakomnost.)
3. Pričesti.	3. Bludejt (nečistost).
4. Spovedejt.	4. Invidejt (nevošljivost).
5. Sveto ulje.	5. Jadejt (jeza).
6. Posvetit prevtu (prevci).	6. Čude saturá (požrešn.)
7. Sorá.	7. Lenejt.

Prebiraj in premišljuj, častiti bravec! za kratek čas, odkod ta ali una beseda, ali iz ktere jezika da je vzeta, pa izgovarjaj vsak e na sredi in na koncu kakor latinski ae (ä); na priliko fete = fätä, veri = väri, itd.

Sablja.

Iz spisov ruskega mornarskega častnika J.

Častnik Želieznov, poslan z važnimi listi v Tiflis, vernivši se od ondot kupi v Suhum-Kalé, mestu na severo-

iztočnem bregu črnega morja, verlo lepo sabljo. Poskusa joč izverstno jeklo vprašam Želieznova: jo je li skopo plačal?

„Trideset rubljev veljá“, mi odgovori.

„Tako dober kup! Mislil sem, dal si za-njo saj sedemdeset rubljev“. — „Mogoče, da je več vredna“ — mi zaverne — „al meni so jo dali zato cenó in še radovali so se, da sem jo vzel, ker je nihče ni hotel kupiti“.

„Pa zakaj ne?“ — ga vprašam.

„Iz zgolj vraže“ — odgovori Želieznov.

„No, in ti je znana ta vraža?“ — tišim dalje v njega.

„Da!“ — mi zaverne — „Pravijo, da vsaki, ki gré z njo v boj, bo ubit ali saj smertno ranjen“. — „In ti si kupil tako nesrečno orožje?“ — mu rečem. „Pač nisi pаметen! — Ako bi bila tudi še bolji kup, jez bi je ne bil vzel za noben dnar“.

„Na vraže ne stavim nobene vere“ — mi zaverne Želieznov.

Malo časa po tem razgovoru se prične turška vojska. Bil sem z Želieznovom na parobrodu „Wladimir“ pri admiralu Kornilov-u, in jadrati smo, zapustivši Varno, da se zedinimo z admiralom Nahimov-om. Na poti srečamo turški parobrod „Pervaz-Bahre“. — Pozdravljamo ga berž po vojskini šegi s kuglami, on nam ravno tako odgovarja. Kercali smo se tako eden drugemu kako poldrugo uro. Poslednjič reče admiral Kornilov: „Ni vredno, da že toliko časa zastonj butamo s topovi. Pospešimo parobrod in bližajmo se mu tako deleč, da se karteče ne dosežejo“. Želieznov zderči v kajuto (barkno shrambo) na stražni strani, kjer smo imeli orožje. „Admiral zapoveduje, da se bližati imamo do kartečnega meta“ — mi reče — „toraj nam je treba orožja, ker zahvatili *) bomo gotovo sovražnikovo barko“.

Jez vzamem na te besede k sebi dva samokresa (pištoli), on pa pripaše svojo kavkaško sabljo. — „Si li pozabil prečudno lastnost svoje sablje?“ — ga vprašam — on pa odgovori: „nisem ne, ali še enkrat ti ponavljam: jez ne verujem na kvante in vraže“ — in s temi besedami odhití na ladijni pokrov. Jez grém za njim.

Hladne kerví stoji admiral Kornilov na pokrovu; vidši pa moja samokresa, mi reče: „dajte mi svoje orožje, ker ne vé se, kaj vse utegne primeriti se pri zahvatanji. Vse je v božjih rokah, — rajši pa si vendar zapodim sam kuglo v serce, ko da bi padel ob dopolnovanji svoje dolžnosti v sovražnikovo sužnost“. — Dam mu svoja samokresa, ter odidem k svoji baterii, da vodim streljanje s kartečami in priprave k zahvatanji. Urno ko tica nas sopar približa sovražnikovemu parobrodu; čedalje bliže in bliže smo eden drugemu, al — tudi Turčini niso leni. Kuali tudi nad našimi glavami zaverši prvi roj turških karteč.

Obernem se k Želieznovi baterii, da bi vidil, kako tam gré, pa kaj vidim? — mornarji vzdigujejo mertvega častnika, kteremu je kri v potokih lila iz pers; bil je — Želieznov. Tri trenutke je preteklo komaj, kar si je pripasal nesrečno sabljo, in že so mu sovražne kugle zadale — smert. Urno skočim k njemu, pa že je dušo spustil. Do serca presunjen mu odpašem sabljo in perva moja misel je bila, vreči jo v morje. Kmali se vendar premislím; bil je rajnki moj

*) Zahvatiti, zahititi, zakučiti brod, das Schiff entern. Marsikteremu bravecu „Novic“ še morebiti niso bolj natanko znani boji na morji. Ne bo toraj odveč, če povém, da se pri takih bojih navadno iz začetka od deleč streljajo in se tako vedno bližej in bližej pomikujejo. Kakor boji na suhem, imajo tudi boji na vodi svoje zvijače in dolgo dolgo se včasih barke vertijo, preden ena drugi kaj hudega naključiti more. Na kermílo barke naj rajše mahajo, zato ga pa tudi barkovodja presneto varuje in skriva. Če se vendar barke ena drugi približajo, navadno tisti, ki so močnejši ali bolj gibčni, s pripravljenim orodjem sovražno barko k svoji potegnejo, na-njo poskačejo in se mahajo tako dolgo, dokler niso ti ali uni premagani. Barko tako k svoji potegniti in je napasti se pravi: jo zahvatiti. Pis.

¹⁾ Kakor se ta jezik govori v Susnjevici in njenih podružnicah (to se vé pokvarjen od pravega vlaškega).

²⁾ Tudi poterdil Tomaž Skrobe, ondašnji že 24letni župan, rojen Vlah, 62 let star umen mož.

³⁾ Sv. zakramenti kakor naglavni grehi se večidel izražujejo z nedoločivnim načinom. Pis.

priserčni prijatelj in želel sem ravno sabljo v spomin od njega imeti, toraj jo spravim.

Malo časa smo se še zatem borili in turški parobrod „Pervaz-Bahre“ bil je naš. — Admiral Kornilov mi dá nazaj moja samokresa in mi zapové, naj pregledam in popišem zapuščino ubitega Želieznova. Ker pa je bil rajni nadepolen mladeneč, in toraj ljubljenec admirala, mi ta ob enem tudi naznani željo, da bi rad imel v spomin rajnega — njegovo kavkaško sabljo!

Pripovedujem admiralu, da je to orožje znano zastran svoje posebne nesreče; da slednji, ki ga nosi v boji, bo ali ubit ali gotovo smertno ranjen; da resnica se je prežalostno poterdila ravnokar nad Želieznovom, in zatorej ne želim, da bi on nesrečno sabljo vzela. Al merzlo mi odgovori: „ne verujem na kvante in vraže!“

Silno težko mi je bilo pri sercu izpolniti željo ljubljeneega admirala, in jezil sem se sam čez sebe, da sem sabljo obderžal, namesti da bi jo bili koj, ko jo mi je osoda v roke dala, vergel v morje.

Prične se obseda Sevastopolja. Za prvim bombardiranjem se vname 5. oktobra ljuti boj, kterege je od strani Rusov vodil admiral Kornilov, on, ki je uplenil parobrod „Parvaz-Bahre“. — Koj v pričetku streljanja prihití na násipe; imel je pripasano — nesrečno sabljo Želieznovo. Znano je, kako je junaški vodja branil Malakov Kurgan v najstrašnejšem ognju sovražnih baterij, naduševaje z besedo in lastnim izgledom vojake k brambi. Junaška sreča je bila ta dan Rusom mila — sovražniki so se tepeni mogli odmakniti. Zadovoljen se podá Kornilov po končanem boji k svojemu konju; ravno se je hotel vzdigniti na sedlo, ko prižvižga iz sovražnega topa kugla, in odbije Kornilovu nogo, pa tudi sabljo razdrobí na drobne kosce. Smertno ranjen se zgrudi admiral na tla — „branite Sevastopolj!“ so bile zadnje besede njegove — in kmali je bilo po njem.

Ne deleč od onega mesta sem stal. Britke solze mi stopijo v oči in preklinjal sem v sercu nesrečno sabljo, zakaj dva hrabra vojaka sem vidil konec vzeti, ki sta jo pripasano imela. Pobrál sem njene kosce. Lastnina so zdaj vdove Kornilovove.

Po „Sedmici“ poslovenil J. Levičnik.

Drobtinice za kratek čas pa tudi za poduk.

Bog daj bebecom pamet! (Dalje.)

Še eno, akoravno že staro, imam za ušesom. Bil sem še v šolah, ko se je bila zgodila, in ravno domá sem bil o šolskih praznikih. Neki dan, zdí se mi, neko nedeljo, grém memo sosedove hiše, kjer sem svojega verstnika od mladega že prijatla imel, in vidim, da je polna hiša ljudi. Mislil sem si, kaj more nek to biti? Ali je kdo umerl, ali pa v smertno nevarnost prišel. — Tečem v hišo, in ná! ni bilo mogoče va-njo priti, ker polna je bila radovednih bab in dedcev. Poprašam neko od zad stoječo ženo: kaj pa imate? — Da mi odgovor, da je žena prišla, ki zna prerokovati in vse vé. — Dobro, dobro! — si mislim — želim tudi jez kaj zvediti. Prosim, pokličite mi Matevža, sem djál, bi rad ž njim nekaj govoril. Matevž se pribaše. „Matevže! mu na uho pošeptaje rečem, daj mi berž svojo obleko“, in dal mi jo je. Jez se naglo preblečem, in pritišim jo do mize, kjer prerokinja sedi. Pomignil sem babam, da bi jim smeh ne vhal. Vzamem dva groša iz žepa, rekoč: „prosim, ljuba žena! povejte mi, sta li moj oče in pa mati v nebesih ali vicah?“ Prerokinja me serpo pogleda, gori in doli vsega premeri. Grozno čuden sem se ji pozdeval, in sumiti je jela, da bi ji ne bil juhe preosolil. Se pa vendar velobrika, in jela je govoriti: „Tvoj oče so že v nebesih in ne potrebujejo nobene pomoči več, mati pa so v vicah, in s tremi sv. mašami so rešeni“. — Ljudjé, komej baba to izusti, sméh že v pestéh tišaje, zabruhnejo na vés glas. Baba se vstraši in vpraša za vzrok posmehovanja. „Glejte, ljube sosede, sem

djal, koliko baba vé! Poznate vse mojega očeta, da so še zdravi in veseli, mati moja pa tukej zraven stojé. Je vredna tedaj ta sleparica, da ji masla, jaje, slanine, moke in dnarjev nanašate?“ „Matevž!“ — na glas zavpijem — „skoči mi naglo po beriča, da baburo vkljenemo, in jo do pravice odženemo“. Še nisem tega popolno izrekel, pobrala je baba kopita in šla je, ko bi jo bil spihal čez hrib in doline! — Nikdar je potlej ni več mikalo v naše kraje hoditi in slepariti svet; vés prerovski duh jo je bil hipoma zapustil.

Še eno imam, je tudi resnična in grozno smešna, pa jo bom drugipot povedal. (Konec sledí.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Od sv. Antona v slovenskih gorica 22. oktobra. Imenitne reči so se to leto pri nas godile, in ker jih nihče drug ne omeni, jih hočem jez častitim bravcem naših „Novic“ naznaniti. Milostljivi sekavski knezoškof Otokar Marija grof Attems so zadnje dni julija in prvih pet dni mesca augusta pri Kapeli, sv. Jurji na Šavenci, Véliki Nedelji, v Ormožu, v Lutomeru in pri sv. Križu zakrament sv. birme delili, in povsod pred po slovensko nagovor imeli, Oče naš, Češena si Marija in Véro molili, v šolah učence kaj malega prašali in se od njih z besedami „z Bogom“, „srečno“ poslovili. Kaj takega še do letos od naših krajev ni bilo slišati, in vse je veselo gledalo, ko je čulo in razumelo mili domači glas svojega višjega dušnega pastirja. Smo jih pa tadi povsod lepo sprejemali, da je bilo kaj, posebno pa v Lutomeru in pri sv. Jurji; transparentov, kronografikov in slavolokov ni bilo ne konca ne kraja; možnarji so pokali kakor takrat, ko nas je Percel strašil; godci so godli, in ovenčane Slovence so prav mične pesmi péle; vse je bilo židane volje. — 12. dan t. m. je pa bila fara sv. Antona tako srečna, da je drugikrat to leto imela svojega knezoškofa Otokarja v svoji sredini. Farani sv. Antona so namreč letos po prizadevi in velikem trudu svojega gospoda župnika Jurja Kosterwein-a stari zvonik čez poldrugi seženj vzdignili, in mu novo lepo belokositerno streho, bogato pozlačeno jabelko in križ z zvezdo oskerbeli, in k tej slovesnosti, ko sta se križ in jabelko na zvonik djala, so milostljivega knezoškofa kot patrona te cerkve povabili, kateri so faranom velikodušno pripomogli. Otokar se ne dajo dolgo prositi; veseli obljubijo te želje faranom in okrožni duhovšini spolniti. Da smo jih prav slovesno sprejeli, ni mi treba praviti. Snidilo se je tudi pri nas, kakor pri gori omenjenih farah čez 30 duhovnov iz sosednih far, mnogo gospóde in pa ljudstva brez broja. Gosp. knezoškof so nam péli véliko mešo, potem nam lepo slovensko pridigovali od sv. križa, kterege so slednjič blagoslovili; in ko je križ srečno na svoj odločeni kraj prišel, so „Bog, Tebe hvalimo“ zapeli, si od bližnje deklice molitvine knige izposodili, in svoj pastirski glas s svojimi slovenskimi ovčicami združili. Slovenci, kaj porečete, ko bote to slišali! Jez za svojo stran velim, da sta Ciril in Metud od smerti vstala. — Z letošnjo letino smo tudi pri nas prav zadovoljni; lajte imamo polne žita in sode dobrega vina. Pšenico oddajamo po 4 fl. in 12 kr. sr. drevenko, vino pa od 50 do 60 fl. sr. stertinjak. Srečno!

Juri Šabot.

Iz spodnje Idrije 12. okt. — Dva prav znamenita dneva smo tukaj pretekli teden obhajali: prvi je bil dan roženkranske nedelje, ko sta bila zopet dva nova, od Luka Čeferina prav lično izdelana, stranska oltarja blagoslovljena; drugi veseli dan je bil pa 9. t. m., ko so nas preuzvišeni gospod grof Chorinski, visokozasluženi in vesvoljno ljubljene deželni poglavar s svojo pričujočnostjo počastili. Še nikoli poprej ni spodnja Idrija sreče imela tako visokega gosta slovesno sprejeti, kakor ta dan. Gospod grof so namreč večidel vso gorato okolico med Cirkno, Loko in Logatcem, razgledovaje zastran naprave novih potov, peš obhodili. Za blagor dežele vnetemu gospodu ni nič pretežavnega. Mili Bog naj nam jih ohrani še mnogo let!